

10 september 2024

UNIEK ZAALPROGRAMMA BIJ TENTOONSTELLING UNDERGROUND

16mm films, talks & specials

De jaren zestig van de vorige eeuw: alles moest anders, kunstenaars van een nieuwe generatie grepen hun 16mm-camera, brachten het leven terug in de kunst en andersom en experimenteerden met het medium film. In Eye is rond de tentoonstelling *Underground* een uitgebreid programma te zien van vermaarde avant-gardekunstenaars uit de sixtiesunderground, met gasten, lezingen, performances en vertoningen van 16mm-films.

Underground – American Avant Garde Film in the 1960s, 13 oktober 2024 – 5 januari 2025, Eye Filmmuseum, IJpromenade 1, Amsterdam, eyefilm.nl/Underground en op de [Eye Film Player](#)

Met *Underground – American Avant Garde Film in the 1960s* richt Eye dit najaar de blik op de Amerikaanse avant-gardecinema van de jaren zestig en voegt hiermee een nieuw hoofdstuk toe aan een lange traditie van aandacht voor experimentele film, zowel in de collectie als programmering. In de tentoonstelling en een omvangrijk filmprogramma in Cinema 2 zijn explosieve, artistieke vormexperimenten te zien, waarvan sommige als iconisch gelden (*Flaming Creatures* van Jack Smith, 1963) en anderen juist nauwelijks te zien zijn geweest.

“We willen geen valse, gepolijste, gladde films – we geven de voorkeur aan ruwe, ongepolijste, maar levendige films; we willen geen rooskleurige films – we willen de kleur van bloed.” Het statement van cineast Jonas Mekas, woordvoerder van de door kunstenaars gerunde non-profit organisatie Film-Makers Cooperative, vatte het streven van de nieuwe makers pakkend samen. Het manifest en de films die volgden zouden diepgaande invloed hebben op volgende generaties filmmakers in Amerika en daarbuiten, en doen dat nog steeds.

Krassen, dubbele belichting en multiscreens

De filmmakers van de underground verzetten zich tegen de klassieke Hollywoodfilm. Film was voor hen plastische, concrete materie, fungeerde als scherpe maatschappijkritiek of droeg bij aan noodzakelijk geachte bewustzijnsverruiming. Er werd op film gekrast, films werden dubbel belicht, op meerdere beeldschermen naast elkaar vertoond, enzovoorts. De maatschappelijke onrust van de jaren zestig klonk door; zo bood Carolee Schneemanns *Viet-Flakes* (1965) een kritische blik op de gruwelijke realiteit van de Vietnamoorlog en gaf Bruce Conner aan de hand van nieuwsberichten over de moordaanslag op John F. Kennedy (Report, 1967) een bijtende kritiek op de massamedia.

Opening eenmalig met Chelsea Girls

Op de feestelijke openingsavond van *Underground* (12 oktober, 20:30 - Arena) vertoont Eye eenmalig de iconische splitscreen undergroundfilm *Chelsea Girls* (1966, 16mm) in Cinema 2. Het is een unieke kans om deze experimentele soap, vol speed-aangedreven monologen van de 'supersterren' uit Andy Warhols Factory, één keer te beleven. Het door Warhol en coregisseur Paul Morrissey gedraaide *Chelsea Girls* – een drieëneuhalf uur durend mozaïek van gruisige levens in de New Yorkse underground, is slechts zelden in z'n geheel te zien op 16mm in de originele splitscreenversie.

Programma Cinema 2

Gedurende de tentoonstelling zijn er in Eye's Cinema 2 vijftig films te zien van belangrijke makers uit deze underground beweging. Het is bijzonder dat deze werken – van sleutelfiguren als Jonas Mekas, Stan Brakhage, Shirley Clarke en Bruce Conner – door Eye op het oorspronkelijke formaat kan worden vertoond: als analoge filmprint op 8-, 16- en 35mm. Met speciale gasten (talks en Q&A's), performances en lezingen.

Psychedelische films en kruisbestuivingen

In de week van 17 t/m 23 oktober is er speciale aandacht voor de psychedelische film, een samenwerking met de vakgroep Mediastudies van de Universiteit van Amsterdam (UvA). In de openingslezing [Tripping on Film](#) gaat Patricia Pisters, hoogleraar film, media en cultuur, in op de relatie tussen geestverruiming en cinema en de hernieuwde belangstelling voor psychedelica onder de huidige generatie kunstenaars, filmers en aanhangers van alternatieve leefstijlen.

Ook worden over-en-weer-invloeden onderzocht, zoals de [impact van Amerikaanse sixtiesfilmers op de Europese cinema en andersom](#) (internationale context), en is er aandacht voor de relatie met ontwikkelingen in andere kunstvormen: performance, dans, literatuur (Beat-schrijvers) en avant-gardemuziek. Ook de verbondenheid van de experimentele filmers met counterculture-activisten en de alom aanwezige Amerikaanse popcultuur wordt belicht.

Eye Film Player

Online kun je je vanaf 11 oktober verder verdiepen in de geschiedenis van de Amerikaanse avant-garde; op de [Eye Film Player](#) zijn vier documentaires beschikbaar die ingaan op het werk van baanbrekende experimentele filmers, met speciale aandacht voor de rol van vrouwelijke filmmakers.

Van Pip Chodorov is het vrijzinnige *Free Radicals – A History of Experimental Cinema* (2010) te zien, Jeff Perkins belicht de geschiedenis van de Amerikaanse Fluxus-beweging in *George - The Story of George Maciunas and Fluxus* (2018), en in *Notes on Marie Menken* (2006) en *In the Mirror of Maya Deren* (2001), reconstrueert Martina Kudláček de levens van twee vrouwelijke pioniers uit de naoorlogse Amerikaanse avant-garde.

Noot voor de redactie, niet voor publicatie

Voor meer informatie en afbeeldingen, neem contact op met:

Rachel Voorbij
Pers- & PR Manager Eye Filmmuseum
Mob. 06 3025 4143
rachelvoorbij@eyefilm.nl